Uitspraak Commissie van Beroep 2013-10 d.d. 11 maart 2013
(mr. C.A. Joustra, voorzitter, mr. F.H.J. Mijnssen, mr. A. Rutten-Roos en mr. F.P. Peijster, leden, en mr. M.J. Drijftholt, secretaris)

Samenvatting

Bank moet bij verlening van consumptief krediet waken voor overkreditering; i.c. is krediteringsnorm niet overschreden. Betekenis Gedragscode Consumptief Krediet.

Klik hier voor de uitspraak in eerste aanleg.

1. De procedure in beroep

1.1 Belanghebbende heeft bij een op 6 augustus 2012 gedateerd beroepschrift, met bijlagen, op de voet van art. 43.1 van het Reglement Ombudsman & Geschillencommissie Financiële Dienstverlening in verbinding met art. 5 van het Reglement Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening (Reglement van beroep) de uitspraak van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening (de Geschillencommissie) van 4 juli 2012 ter
toetsing voorgelegd aan de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening (de Beroepscommissie).

1.2 Verweerster heeft een op 4 december 2012 gedateerd verweerschrift met bijlagen ingediend. Dit verweerschrift strekt ertoe dat de Beroepscommissie de uitspraak van de Geschillencommissie zal handhaven.

1.3 De Beroepscommissie heeft de zaak mondeling behandeld op 14 januari 2013. Beide partijen waren aanwezig.

1.4.1 Belanghebbende had voorafgaand aan de mondelinge behandeling op de voet van art. 8.2 van het Reglement van beroep meegedeeld dat hij het lid van de Beroepscommissie mr A. Bus, dat mede was aangewezen voor de behandeling van het onderhavige beroep, wenst te wraken. Ter zitting heeft belanghebbende zijn verzoek tot wraking gehandhaafd.

1.4.2 Hierop heeft mr. A. Bus zich verschoond.

1.4.3 De voorzitter heeft partijen vervolgens gewezen op art. 7.1 Reglement van beroep waarin is bepaald dat aan de behandeling van een beroep drie, vijf of zeven leden van de Beroepscommissie deelnemen. Partijen hebben hierop verklaard dat zij wensen dat het beroep zal worden behandeld door de leden van de Beroepscommissie mr. C.A. Joustra, mr. F.H.J. Mijnssen, mr. A. Rutten-Roos en mr. F.P. Peijster. Deze leden hebben zich bereid verklaard het beroep te behandelen in een samenstelling van de vier genoemde leden.

1.4.4 Hiermee wordt afgeweken van art. 7.1 Reglement van beroep. Deze afwijking is mogelijk omdat de onderhavige procedure plaatsvindt in het kader van vaststelling bij overeenkomst van hetgeen tussen partijen rechtens geldt, zulks op de voet van art. 7:900 lid 2 BW. Het staat partijen en de aangewezen adviseurs daarom vrij overeen te komen dat zij afwijken van art. 7.1 Reglement van beroep.

1.5 Partijen hebben vervolgens hun standpunten toegelicht en vragen van de Beroepscommissie beantwoord. De gemachtigde van belanghebbende heeft een pleitnota overgelegd.

2. De procedure in eerste aanleg

Voor het verloop van de procedure in eerste aanleg verwijst de Beroepscommissie naar de aan deze uitspraak gehechte uitspraak van de Geschillencommissie.

3. Inleiding op de beoordeling van het beroep

3.1 De Beroepscommissie gaat uit van de volgende feiten

(i) Belanghebbende had een "Voordeelkrediet": bij de X, een onderdeel van de bank. Aanvankelijk bedroeg het krediet € 30.000 en vervolgens € 50.000. In februari 2009 heeft de bank het krediet ten behoeve van belanghebbende, op zijn verzoek, verhoogd tot € 75.000. Daarna heeft belanghebbende de bank gevraagd het krediet verder te verhogen. Dit verzoek heeft de bank afgewezen omdat de door de bank gehanteerde grens voor consumptieve kredieten van € 75.000 was bereikt.

(ii) Op het door belanghebbende en zijn echtgenote ondertekende aanvraagformulier, gedateerd op 23 februari 2009, voor het in februari 2009 verhoogde krediet was onder meer het volgende vermeld:
- netto inkomen belanghebbende € 3.205,- per maand en netto inkomen van de partner van belanghebbende € 2.040,-
- maandelijkse teruggaaf belastingdienst € 1.782,-;
- maandelijkse woonlasten € 2.451,-;
- maandelijkse lasten van resterende leningen € 485,-; dit laatste bedrag komt overeen met een last van 2% van de bij het BKR geregistreerde leningen.

(iii) De bank was niet ervan op de hoogte dat het bedrag van de maandelijkse teruggaaf van € 1.782,- niet alleen betrekking had op de aftrek ter zake van hypotheekrente.

(iv) Belanghebbende heeft in het kader van de kredietaanvraag een aantal gegevens verstrekt. De bank heeft deze gegevens geverifieerd aan de hand van de mutaties van de bankrekening van belanghebbende en zijn echtgenote.

(v) De kredietovereenkomst is vastgelegd in een door belanghebbende en zijn echtgenote op 23 februari 2009 en door de bank op 25 februari 2009 ondertekende akte. In deze akte heeft de bank, als gebruiker van algemene voorwaarden, haar algemene voorwaarden onder de naam "Voorwaarden (Variabel) Doorlopend Krediet 0611" van toepassing verklaard.

(vi) Onder 9 van deze algemene voorwaarden is het volgende bepaald.
"65 jaar
Vanaf uw 65e jaar wordt de kredietlimiet automatisch verlaagd. (…) Het verlagen van uw kredietlimiet gebeurt in fasen: elk jaar vanaf uw 65e jaar wordt de limiet met 1/5 van het oorspronkelijke krediet verlaagd. Het termijnbedrag wordt opnieuw berekend en bedraagt 2% van de oorspronkelijke kredietlimiet. Het rente-percentage van de verlaagde kredietlimiet wordt aangepast aan het rentepercentage dat op dat moment geldt voor die kredietlimiet. Heeft u samen met uw partner een lening dan wordt de kredietlimiet verlaagd vanaf het moment dat de eerste contractant 65 jaar wordt."

3.2 Belanghebbende heeft in eerste aanleg de veroordeling van de bank gevorderd tot vergoeding van door belanghebbende geleden schade van € 26.400,-. Belanghebbende heeft ook terugbetaling van door hem betaalde rente gevorderd over € 25.000 met ingang van 19 februari 2009.

3.3 Samengevat weergegeven en voor zover in beroep van belang, heeft belanghebbende zijn vorderingen gegrond op het volgende.
- De bank had, gelet op het inkomen van belanghebbende en zijn echtgenote en de al bestaande leningen, niet een zo hoog consumptief krediet mogen verstrekken. De bank heeft zich jegens belanghebbende daarom schuldig gemaakt aan overkreditering.
- De bank had een bedrag van € 1.220,- aan maandelijkse lasten van resterende leningen dienen op te nemen.
- De bank heeft een niet coulante houding jegens belanghebbende ingenomen.

3.4 De Geschillencommissie heeft de vorderingen van belanghebbende afgewezen. Deze afwijzing heeft de Geschillencommissie, voor zover in beroep van belang, gegrond op het volgende.
- Het netto inkomen van belanghebbende moet worden verminderd met de over de uitkering van Teesing door belanghebbende te betalen belasting; de Geschillencommissie heeft deze verlaging vastgesteld op € 200,- per maand.
- De voorlopige teruggaaf is slechts als inkomen aan te merken voorover deze betrekking heeft op aftrek van hypotheekrente. De Geschillencommissie heeft dit bedrag gecorrigeerd van € 1.782,- naar € 1.043,-.
- Belanghebbende neemt het standpunt in dat de bank € 1.220,- aan maandelijkse lasten van resterende leningen had moeten opnemen. Volgens de ledencirculaire van de Nederlandse Vereniging van Banken geldt echter een norm van minimaal 2% van het BKR-krediet dat, volgens opgave van belanghebbende en geverifieerd door de bank, € 485,- bedroeg. Dat de bank is uitgegaan van dit bedrag valt haar niet te verwijten. Ook de Geschillencommissie gaat van dit bedrag uit.
- De bank is ten onrechte ervan uitgegaan dat belanghebbende, die een VUT uitkering genoot, vakantiegeld ontving. Op grond hiervan is de Geschillencommissie uitgegaan van een van de basisnorm afgeleide leennorm van € 1.374,-.

- Uitgaande van de gecorrigeerde gegevens heeft de Geschillencommissie vastgesteld dat de maximale leencapaciteit van belanghebbende € 88.950,- bedroeg, ofschoon de bank bij de beoordeling van de kredietaanvraag naar het oordeel van de Geschillencommissie met meer zorgvuldigheid te werk had behoren te gaan kan niet worden gezegd dat de bank met het door haar aan belanghebbende verstrekte krediet van € 75.000 de krediteringsnorm heeft overschreden.
- De bank kan geen gebrek aan coulance worden verweten.

4. Beoordeling van het beroep

4.1.1 Belanghebbende heeft tegen de uitspraak van de Geschillencommissie een achttal bezwaren aangevoerd. Bij de beoordeling van deze bezwaren moet het volgende worden vooropgesteld.

4.1.2 Een instelling die krediet aanbiedt aan consumenten, zoals in het onderhavige geval de bank, dient volgens art. 4:34 Wft vóór de totstandkoming van een overeenkomst tot verlening van krediet informatie in te winnen over de financiële positie van de consument en te beoordelen, zulks ter voorkoming van overkreditering van de consument, of het aangaan van de overeenkomst onderscheidenlijk de belangrijke verhoging verantwoord is. In het tweede lid van genoemd artikel is bepaald dat de aanbieder geen overeenkomst inzake krediet aangaat met een consument en niet overgaat tot een belangrijke verhoging van de kredietlimiet indien dit, met het oog op overkreditering van de consument, onverantwoord is. Deze regeling heeft uitwerking gevonden in art. 113 Besluit gedragstoezicht Financiële ondernemingen Wft (Bgfo). Noch art. 4:34 Wft noch art. 113 Bgfo houdt in concreto in tot welk onderzoek de aanbieder van krediet is gehouden. Gezegd kan worden dat sprake is van een open norm. Voor wat betreft de periode waarin het onderhavige krediet is verstrekt is een nadere concretisering gegeven in de gedragscode die is vervat in de ledencirculaire van de NVB van 9 juni 2008. Uit deze gedragscode komt naar voren dat een aanbieder van krediet niet is gehouden tot verder onderzoek dan in deze ledencirculaire is vermeld.

4.1.3 Op de aanbieder van krediet rust, zoals volgt uit art. 4:34 Wft een zorgverplichting om overkreditering te voorkomen maar hij behoeft niet alle aspecten die de financiële mogelijkheden van de consument betreffen bij zijn beoordeling te betrekken. De consument/kredietnemer dient ook zelf te voorkomen dat hij verplichtingen op zich neemt die zijn financiële capaciteit te boven gaan. Dat de aanbieder van krediet niet is gehouden alle financiële aspecten van de consument in zijn beoordeling te betrekken is daarom begrijpelijk.

4.2.1 In zijn eerste bezwaar voert belanghebbende aan dat onjuist is het oordeel van de Geschillencommissie dat volgens de ledencirculaire 2% van het BKR krediet geldt als minimale norm. Volgens belanghebbende diende de bank van een hoger percentage uit te gaan wanneer de werkelijke kosten hoger zijn. Dit geldt in het bijzonder voor zijn creditcards waarvan de werkelijke kosten 5% zijn en waarvan de bank op de hoogte was.

4.2.2 Belanghebbende kan hierin niet worden gevolgd. Zoals hiervoor is overwogen behoefde de bank niet alle belanghebbende betreffende financiële aspecten in haar beoordeling te betrekken Waar in de hiervoor bedoelde gedragscode wordt vermeld dat 2% van het BKR-krediet als minimum geldt, betekent dit dat de bank tenminste van dit percentage diende uit te gaan. Het stond haar vrij een beleid te voeren waarbij van een hoger percentage werd uitgegaan. Voor zover zij dit niet deed kan echter niet gezegd worden dat zij hiertoe op grond van de gedragsnorm of van ongeschreven normen wel was gehouden. Overigens heeft de bank nog toegelicht dat zij geen aanleiding ziet om creditcards anders (strenger) te behandelen dan de gedragsnormen voorschrijven, omdat klanten in de regel niet continu gebruik maken van het maximale krediet op hun creditcard.

4.3.1 In zijn tweede bezwaar voert belanghebbende aan dat de bank de kosten van het kwartaal-krediet had moeten betrekken in haar kredietbeoordeling ook al waren deze kosten niet verifieerbaar bij het BKR.

4.3.2 Dit bezwaar moet reeds worden verworpen omdat de bank ermee kon volstaan rekening te houden met 2% van het BKR krediet. Naar eigen zeggen van belanghebbende vielen de hier door hem bedoelde kosten niet onder het BKR krediet. De omstandigheid dat de kosten van het kwartaalkrediet via de door de bank gecontroleerde rekeningen van belang-hebbende liepen, maakt dit niet anders.

4.4.1 Belanghebbende richt zijn bezwaar onder 3 klaarblijkelijk tegen rechtsoverweging 4.5 van de Geschillencommissie. Belanghebbende verwijt de Geschillencommissie dat zij bij vaststelling van de basisnorm is uitgegaan van € 1.374,-. Belanghebbende betoogt dat dit bedrag moet worden verminderd met € 55,-.

4.4.2 Dit bezwaar kan niet leiden tot een ander oordeel dan waartoe de Geschillencommissie is gekomen. Zoals blijkt uit hetgeen overigens in deze uitspraak wordt overwogen zijn de overige bezwaren van belanghebbende niet gegrond. Zou men, veronderstelonderwijs, met belanghebbende ervan uitgaan dat een aftrek moet worden toegepast van € 55,-, dan nog valt niet in te zien dat dit moet leiden tot het oordeel dat de leencapaciteit lager zou zijn dan € 75.000,-.

4.5.1 Het vierde bezwaar dat belanghebbende aanvoert is gericht tegen het oordeel van de Geschillencommissie in haar rechtsoverweging. 4.6 dat niet sprake is van een niet-coulante houding.

4.5.2 Dit bezwaar moet worden verworpen omdat, zoals blijkt uit hetgeen overigens in deze uitspraak wordt overwogen, niet kan worden gezegd dat de bank is tekort geschoten in de haar jegens belanghebbende betamende zorg. De bank was niet gehouden tot meer dan nakoming van hetgeen voor haar uit de kredietovereenkomst voortvloeide. Gelet op de omstandigheden van het onderhavige geval kan niet worden gezegd dat uit de eisen van redelijkheid en billijkheid de verplichting van de bank voortvloeide om belanghebbende verder tegemoet te komen dan zij heeft gedaan.

4.6 Onder 5 gaat belanghebbende in op de schade die hij zegt te hebben geleden als gevolg van de door hem gestelde overkreditering. Hetgeen belanghebbende hier betoogt kan niet leiden tot een ander oordeel dan waartoe de Geschillencommissie is gekomen. Uit hetgeen overigens in deze uitspraak wordt overwogen volgt immers dat niet gezegd kan worden dat de bank is tekortgeschoten in de zorg die zij jegens belanghebbende in acht behoorde te nemen. Er kan dan ook geen sprake zijn van een verplichting van de bank tot vergoeding van door belanghebbende geleden schade.

4.7.1 Onder 6 voert belanghebbende twee bezwaren aan tegen de bestreden uitspraak. Het eerste bezwaar betreft de vaststelling van de Geschillencommissie onder 2.2 van haar uitspraak (belanghebbende verwijst abusievelijk naar nr. 2.3) waar wordt vermeld dat de bank niet ervan op de hoogte was dat de voorlopige teruggaaf van de belastingdienst ten bedrage van € 1.782,- per maand, "niet enkel betrekking had op de hypotheekrente aftrek eigen woning". Belanghebbende voert hiertegen aan dat dit aspect tijdens de telefonische aanvraag aan de orde is geweest.

4.7.2 Het hier bedoelde bezwaar moet worden verworpen omdat belanghebbende deze stelling niet van een onderbouwing heeft voorzien. Belanghebbende heeft overigens geen belang bij deze grief nu de Geschillencommissie de klacht van belanghebbende dat de voorlopige teruggaaf niet enkel betrekking had op de hypotheekrenteaftrek van de eigen woning, heeft gehonoreerd.

4.7.3 Het tweede bezwaar onder 6 betreft het bedrag van € 485,- dat is ingevuld in de aanvraag van 23 februari 2009 voor het krediet met een limiet van € 75.000,-. Volgens belanghebbende heeft de bank dit bedrag zelf op het aanvraagformulier ingevuld zonder aan belanghebbende te melden wat dit bedrag betreft.

4.7.4 Ook dit bezwaar wordt verworpen. Het genoemde bedrag is vermeld in rubriek 4 van het aanvraagformulier onder het hoofd "Gegevens maandelijkse lasten" en achter "4e resterende leningen". Door ondertekening van het formulier heeft belanghebbende te kennen gegeven dat hij de vermelding tot de zijne maakte. Belanghebbende kon deze vermelding overigens in redelijkheid niet anders begrijpen dan dat zij de maandelijkse lasten betrof die waren verbonden aan andere leningen.

4.8.1 In zijn bezwaar onder 7 keert belanghebbende zich tegen de vaststelling van de Geschillencommissie onder 2.3 dat ten tijde van het aanvragen van het onderhavige krediet de ledencirculaire van de Nederlandse Vereniging van Banken van toepassing was. Belanghebbende bestrijdt deze vaststelling onder verwijzing naar de tot aanbieders van consumptief krediet gerichte circulaire van 10 juni 2008 van de Autoriteit Financiële Markten.

4.8.2 Dit bezwaar is niet gegrond. De Geschillencommissie doelt met de bestreden vaststelling klaarblijkelijk op de "Ledencirculaire NVB, 9 juni 2008", waarvan de bank een uittreksel in het geding heeft gebracht. Het oordeel dat deze circulaire op het onderhavige krediet van toepassing was, is juist. Overigens lijkt deze kwestie slechts van belang te zijn in verband met het antwoord op de vraag welke leennorm voor belanghebbende geldt.

4.9.1 In zijn bezwaar onder 8 klaagt belanghebbende erover dat de Geschillencommissie heeft miskend dat de bank is tekortgeschoten in haar zorgplicht bij het verstrekken van het krediet omdat deze geen rekening ermee heeft gehouden dat belanghebbende, die ten tijde van de kredietaanvraag 61 jaar oud was, binnen enkele jaren met pensioen zou gaan.

4.9.2 Vooropgesteld moet worden dat belanghebbende ingevolge het bepaalde bij art. 6:232 BW is gebonden aan het hiervoor in 3.1 onder (vi) vermelde beding. Dit beding valt niet onder één van de in art. 6:236 of 6:237 BW genoemde categorieën. Niet betoogd is dat het beding onredelijk bezwarend is zoals is bedoeld in art. 6:233, onder a, BW. Nu belanghebbende en zijn echtgenote zich door ondertekening van de kredietovereenkomst akkoord hebben verklaard met de algemene voorwaarden, kan belanghebbende zich niet erop beroepen dat hij de inhoud van het hier bedoelde beding niet kende.

4.9.3 Het hier bedoelde beding houdt een regeling in met betrekking tot de verlaging van de kredietlimiet na de aanvang van het 66e levensjaar van belanghebbende. De strekking van dit beding was, in ieder geval ook, rekening te houden met gevolgen van verlaging van het gezamenlijke inkomen van belanghebbende en zijn echtgenote nadat belanghebbende de leeftijd van 65 jaar zou hebben bereikt. Belanghebbende en zijn echtgenote dienden hun uitgavenpatroon aan te passen aan de, in verband met het bereiken van de leeftijd van 65 jaar, beperkte duur van het krediet.

5. Slotsom

Hetgeen hiervoor is overwogen leidt tot de slotsom dat het beroep van belanghebbende faalt.

6. Beslissing

De Beroepscommissie stelt bij bindend advies vast dat de bestreden beslissing van de Geschillencommissie wordt gehandhaafd.